

Історія науки і техніки

[І. Мусієнко, канд. іст. наук, старший викладач кафедри історії науки і техніки]

#11-12 от 16.05.2006

, , . ( ) : . «», .. ; , .. ;
, .. ; .. ; .. ; «» ..

Найстаріший вищий технічний заклад України – НТУ «ХПІ» 13–14 квітня гостинно приймав у своїх стінах учасників Всеукраїнської науково-методичної конференції «Викладання історії науки і техніки в університетах України», що проводилася за ініціативою нашого університету та за підтримки МОН України, Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки (ЦДПІН) НАН України, НТУУ «КПІ», Дніпропетровського національного університету і Відділення історії та методології науки, техніки і освіти АН Вищої школи України.

Організаторами і відповідальними за проведення конференції виступили кафедра історії науки і техніки і кафедра філософії НТУ «ХПІ».

В її роботі (пленарному і секційних засіданнях) взяли участь понад 100 осіб більш як із 10 міст України (Київ, Дніпропетровськ, Житомир, Запоріжжя, Миколаїв, Павлоград та ін.). Тут були історики науки і техніки, наукознавці, викладачі з 38 вищих навчальних закладів і наукових установ України. Серед учасників наукового форуму – 20 докторів наук і професорів, 36 кандидатів наук. Виступили 65 осіб, серед яких 17 докторів наук і професорів. Наш університет на конференції представляли 35 осіб, у тому числі 10 докторів і професорів, 3 докторанти, 6 аспірантів та 2 студенти.

Мета конференції полягала в тому, щоб популяризувати історію науки і техніки і підняти її роль та значення як науки, обов'язкової для викладання у вищих навчальних закладах України. В її рамках відбулися пленарне та два секційних засідання (по секціях «Історія науки і техніки як об'єкт для вивчення і дослідження» та «Теоретико-методологічні основи науки і техніки»).

З аналізу доповідей учасників конференції випливають такі висновки. Перший. Відновлення з 1991 року викладання історії науки і техніки у Харківському політехнічному інституті – це сміливе, стратегічно виважене рішення, спрямоване на гуманізацію інженерної освіти, розширення науково-технічного світогляду молодого людини. Так виправлено методологічну помилку, коли з кінця 50-х років у Радянському Союзі ця навчальна дисципліна була виключена з програм вищих навчальних закладів, спеціалізовані кафедри з цього напрямку закриті. Другий висновок. Було обрано правильні методологічні засади та окреслено

хронологічно межі. Всесвітня історія науки і техніки (від античності і до кінця XX ст., сьогодні структура навчальної дисципліни – до початку XXI ст.) викладається у поєднанні зі спецкурсами з історії окремих галузей науки і техніки та спеціальностей.

Кафедра історії науки і техніки готує до друку збірку наукових праць учасників цього представницького форуму. Матеріали конференції розміщені на сайті НТУ «ХПІ».

За підсумками роботи конференції прийняті наступні рекомендації.

У вищих навчальних закладах України такі дисципліни, як «Історія науки і техніки» (в цілому) та історія розвитку конкретних наукових напрямків згідно з профілем закладу (історія фізики, хімії, біології, математики та інші) повинні стати невід'ємною складовою частиною навчальних планів.

Було б доцільним ввести до переліку нормативних дисциплін у провідних вищих навчальних закладах України курси «Історія науки і техніки» (в цілому) та «Концепції сучасного природознавства».

У навчальних закладах, де створені кафедри історії науки і техніки, розширити тематику досліджень, передбачивши для цього в їх штатах крім викладацьких, також і посади наукових працівників.

У провідних університетах України передбачити підготовку бакалаврів і магістрів зі спеціальності «Історія науки і техніки», для чого внести відповідні зміни до Переліку напрямків та спеціальностей, за якими відбувається підготовка спеціалістів у вищих навчальних закладах у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем (Постанова Кабінету Міністрів України від 24. 05. 1997 р. № 507).

Доцільно на базі провідних вищих навчальних закладів технічного профілю створити в Україні спеціалізовані вчені ради по захисту дисертацій зі спеціальності 07.00.07 – Історія науки і техніки та 05.28.01 – Історія техніки.

На базі Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України створити постійно діючі курси підвищення кваліфікації викладачів вищих навчальних закладів України з історії науки і техніки за планами, що узгоджені з Міністерством освіти і науки України.

Міністерству освіти і науки України оголосити конкурс на розробку у 2006–2008 роках серії навчальних посібників і підручників з «Історії науки і техніки», а також окремих їх напрямків. Реалізація вироблених рекомендацій сприятиме підвищенню якості навчання спеціалістів, наближенню національної освіти до вимог Болонського процесу. Актуальність проведеної конференції та вироблені рекомендації дають підстави кваліфікувати її як непересічну подію в науковому житті України.